

UNIVERZITET U NOVOM SADU
FAKULTET TEHNIČKIH NAUKA

Predmet: **Osnovi mašinskih tehnologija**

Nastavnik: *Prof. dr Marin Gostimirović*

TEHNOLOGIJA OBRADE SKIDANJEM MATERIJALA

Novi Sad, šk. 2014/2015. god.

UVODNO RAZMATRANJE

Plan izvođenja nastave i ispita

Struktura predmeta

- ★ Tehnologija obrade livenjem (10+10)
- ★ Tehnologija obrade skidanjem materijala (20+20)

Aktivnosti i sistem bodovanja - TOSM

- ★ Pohađanja predavanja i aktivnost na vežbama
  - 5+5 bodova
- ★ Pismeni deo ispita
  - 30 bodova (min 16 za prolaz)
  - test sa 15 pitanja i tri kratka zadatka
  - obuhvata 4. pog. - TOR
- ★ Usmeni deo ispita
  - 30 bodova
  - odgovara se na dva pitanja
  - obuhvata 2. i 5. pog. – OS i NTO
  - spisak pitanja se dostavlja studentima

Literatura

- ★ M. Gostimirović, D. Milikić, M. Sekulić: Osnove tehnologije obrade skidanjem materijala, FTN, Novi Sad, 2015.
- ★ P. Kovač, D. Milikić, M. Gostimirović, M. Sekulić, B. Savković: Zbirka zadataka iz tehnologije obrade rezanjem, FTN, Novi Sad, 2011.

UVODNO RAZMATRANJE

Realizator nastave

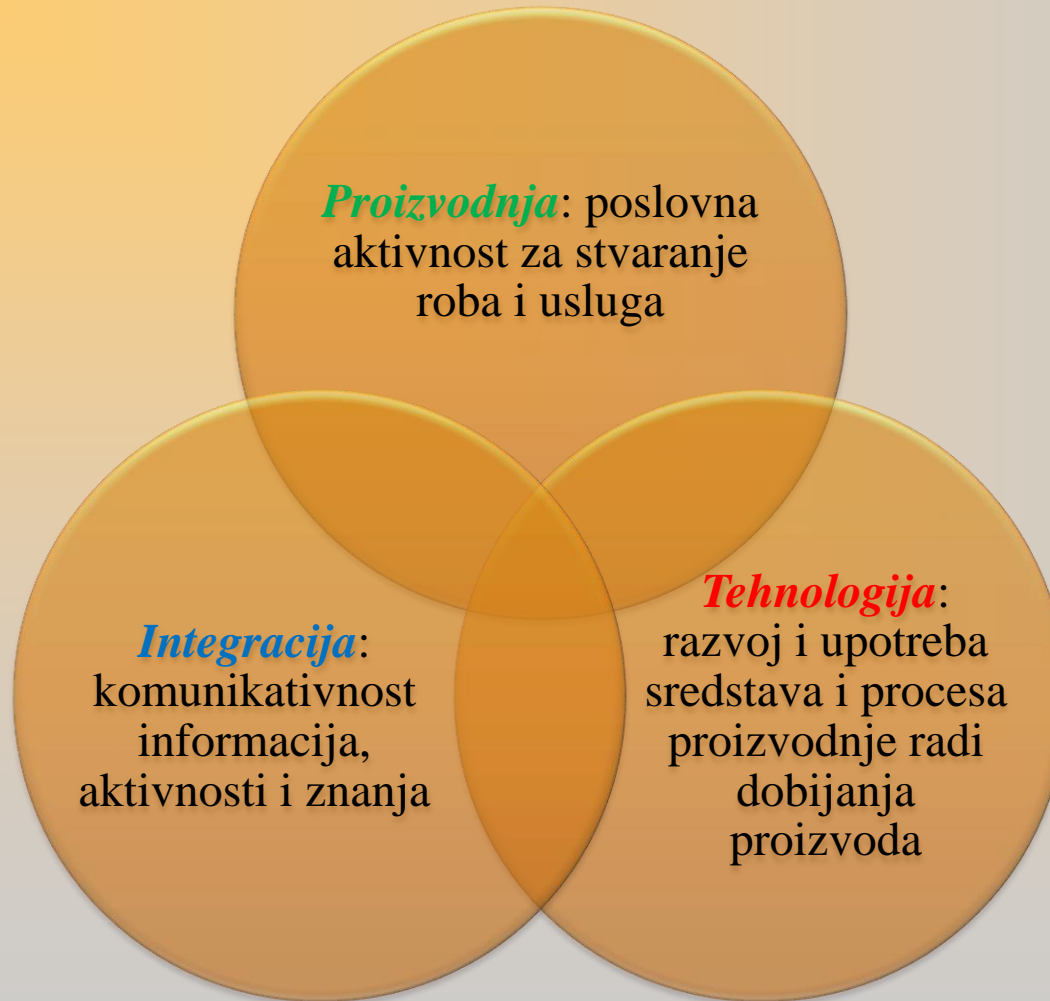
Katedra za procese obrade skidanjem materijala

- ★ Osnovna delatnost Katedre je održavanje nastave iz predmeta na studijskim programima koji pripadaju užoj naučnoj oblasti **Procesi obrade skidanjem materijala**.
- ★ Katedra se aktivno bavi naučno-istraživačkim i stručnim radom koje kontinualno unapređuje i proširuje kroz projekte na nacionalnom i međunarodnom nivou.
- ★ Strukturu Katedre čine dve organizacione jedinice:
  - Laboratorija za konvencionalne tehnologije obrade
  - Laboratorija za nekonvencionalne tehnologije obrade
- ★ Postojeći laboratorijski potencijal Katedre su: *konvencionalne mašine za obradu rezanjem, elektroerozivna mašina za upuštanje, merna laboratorijska oprema, virtualna akviziciono-informaciona oprema.*

UVODNO RAZMATRANJE

Predmet izučavanja

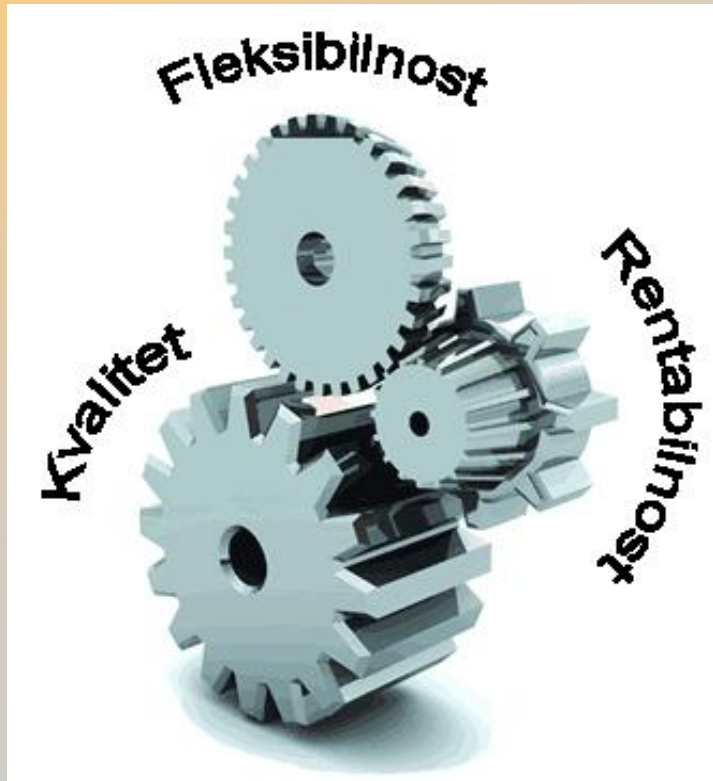

UVODNO RAZMATRANJE

Proizvodnja

(postupak stvaranja materijalnih i intelektualnih dobara radi zadovoljenja potreba i zahteva društva
- osnovnu ljudsku delatnost u procesu društvene reprodukcije)

Odlike savremene proizvodnje

UVODNO RAZMATRANJE

Proizvodnja

Dodatne odlike proizvodnje

Pouzdanost

Kompetentnost

Pristupačnost

Kredibilnost

Poslovnost

Humanost

Rezultati savremene proizvodnje

visoka produktivnost i
kvalitet proizvoda

smanjenje vremena
ciklusa proizvodnje

veliko iskorišćenje
kapaciteta

nizak nivo angažovanja
kapitala

proizvodnja bez škarta i
zaliha

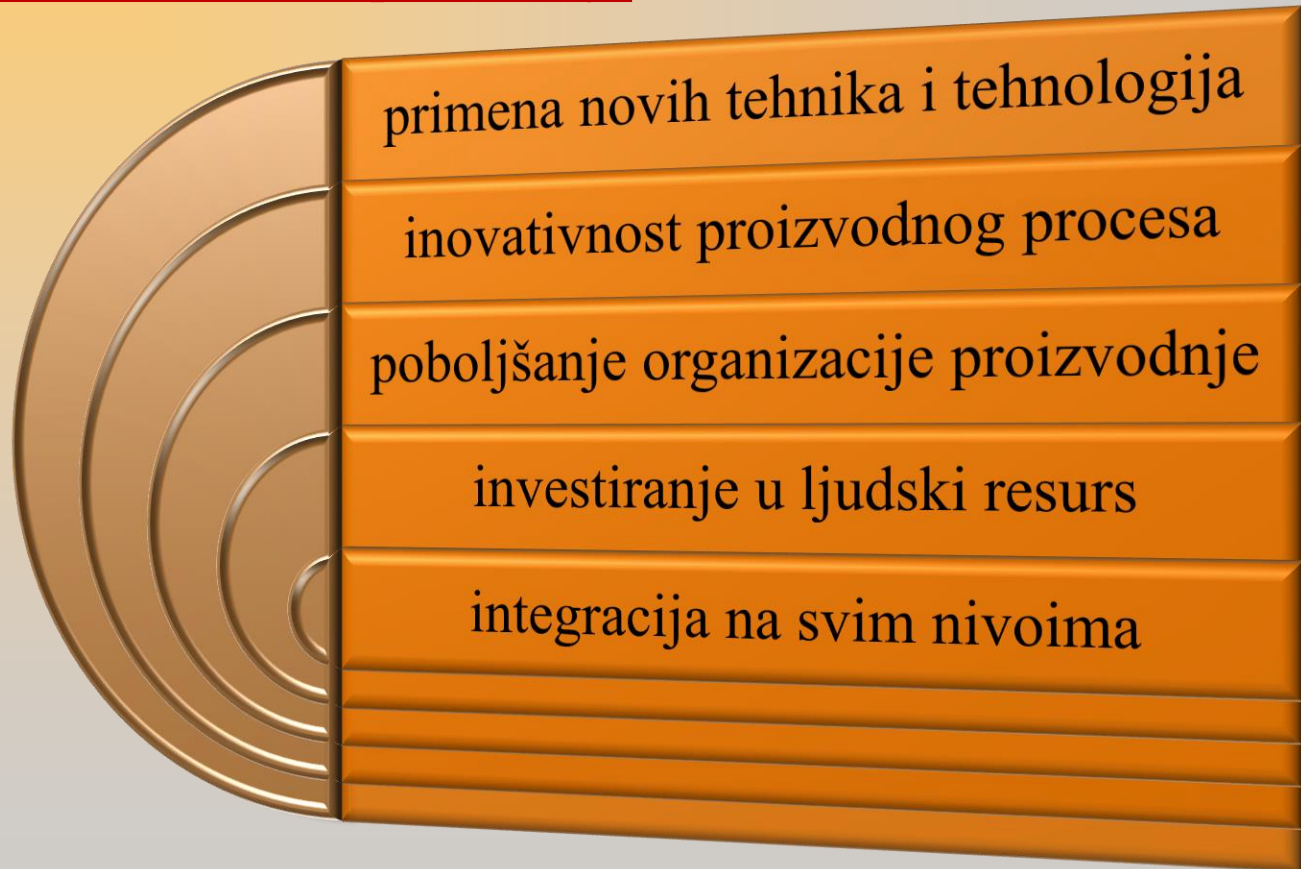
precizno planiranje
proizvodnje

efikasna saradnja
poslovnih partnera

UVODNO RAZMATRANJE

Proizvodni proces

Karakteristike savremene proizvodnje

UVODNO RAZMATRANJE

Proizvodnja

Podela proizvodnje

- ★ Prema načinu proizvodnje: *kontinualna* i *diskontinualna*.
- ★ Sa stanovišta tržišta: *naturalna* (prema narudžbi) i *robna* (za širu prodaju).
- ★ Shodno vrsti i nameni proizvoda: *osnovna*, *sporedna* i *pomoćna*.

U **organizacionom smislu** prema širini, količini i vrsti asortimana:

- ★ **Pojedinačna proizvodnja** ➤ Proizvodnja manjeg broja komada uz minimalnu tehničko-tehnološku pripremu.
- ★ **Serijska proizvodnja** ➤ Proizvodnja većeg broja komada iste vrste sa detaljno razrađenom tehnološkom pripremom.
- ★ **Masovna proizvodnja** ➤ Proizvodnja uskog asortimana proizvoda, a veoma velikog broja komada koji se rade u dugom vremenskom periodu, uz tehnološku pripremu koja ide do najsitnijih detalja

UVODNO RAZMATRANJE

Struktura proizvodnje

Hijerarhijska struktura proizvodnje

- ★ U organizacionom smislu, proizvodnja je deo poslovnog ili industrijskog sistema koji ima za cilj stvaranje profita i uvećanje postojećeg kapitala

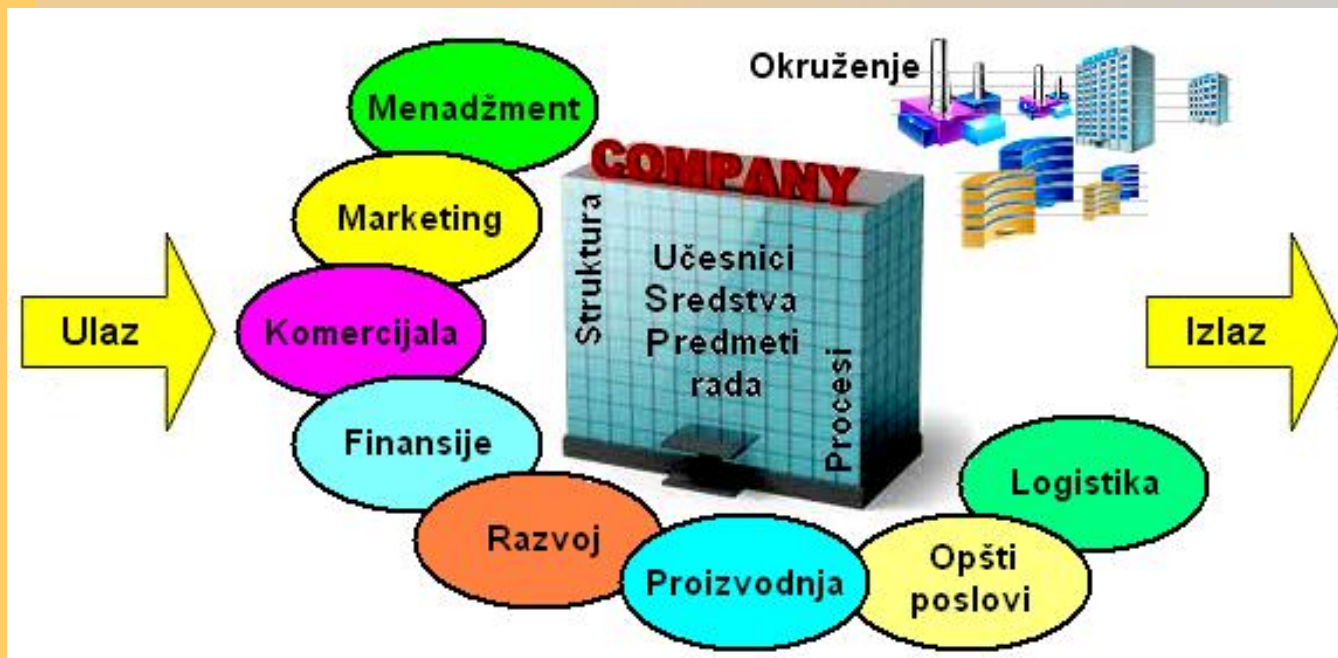

UVODNO RAZMATRANJE

Struktura proizvodnje

Industrijski sistem

- ★ Preduzeće, firma, kompanija ili korporacija predstavlja precizno organizovan poslovni sistem, koji ima svoju viziju, strategiju, strukturu, funkcije i druge specifičnosti koje ga čine samostalnim privrednim subjektom

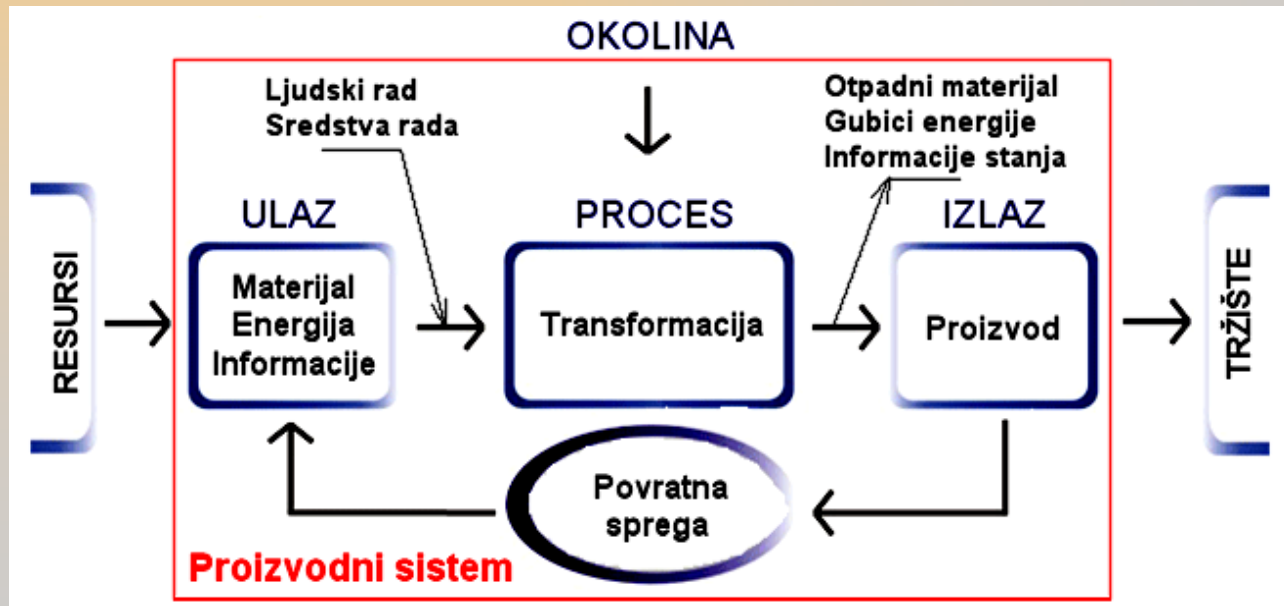

UVODNO RAZMATRANJE

Struktura proizvodnje

Proizvodni – tehnološki sistem

- ★ **Proizvodni sistem** Funkcionalna celina koju čini niz povezanih aktivnosti sa kojima se vrši konkretna transformacija ulaza u društveno koristan proizvod
- ★ **Tehnološki sistem** Uži deo proizvodnog sistema koji se definiše kao skup objekata i aktivnosti sa kojima se ostvaruje neposredni proces izrade i montaže proizvoda na radnom mestu

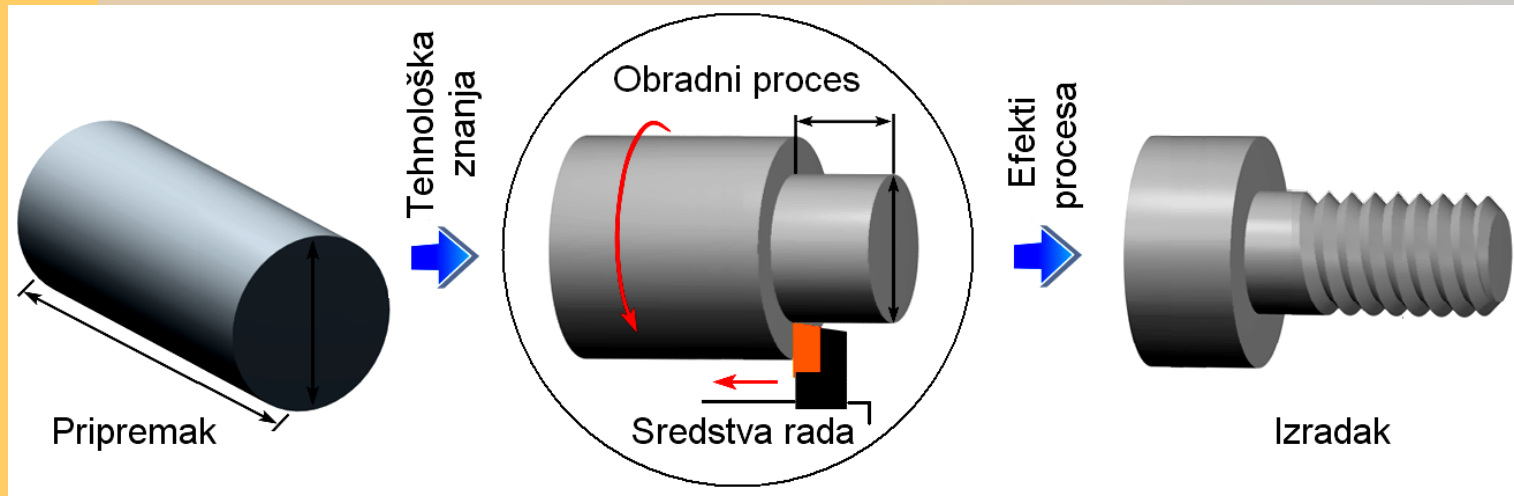

UVODNO RAZMATRANJE

Struktura proizvodnje

Obradni sistem

- ★ **Obradni sistem** je osnovni deo tehnološkog sistema koji direktno izabrani pripremak prevodi u izradak višeg stepena i kvaliteta obrađenosti.
  - ★ **Osnovni elementi obradnog sistema** su: *mašina alatka, alat, pribor, merilo i obradak*.
- U okviru obradnog procesa mogu se definisati:
- ★ **Operacija** ➤ Određena dejstva na predmetu obrade u okviru jednog obradnog sistema.
  - ★ **Zahvat** ➤ Direktno dejstvo alata na jednoj površini obratka u okviru operacije.
  - ★ **Prolaz** ➤ Aktivnost koja se odnosi na skidanje jednog sloja materijala u procesu obrade.

UVODNO RAZMATRANJE

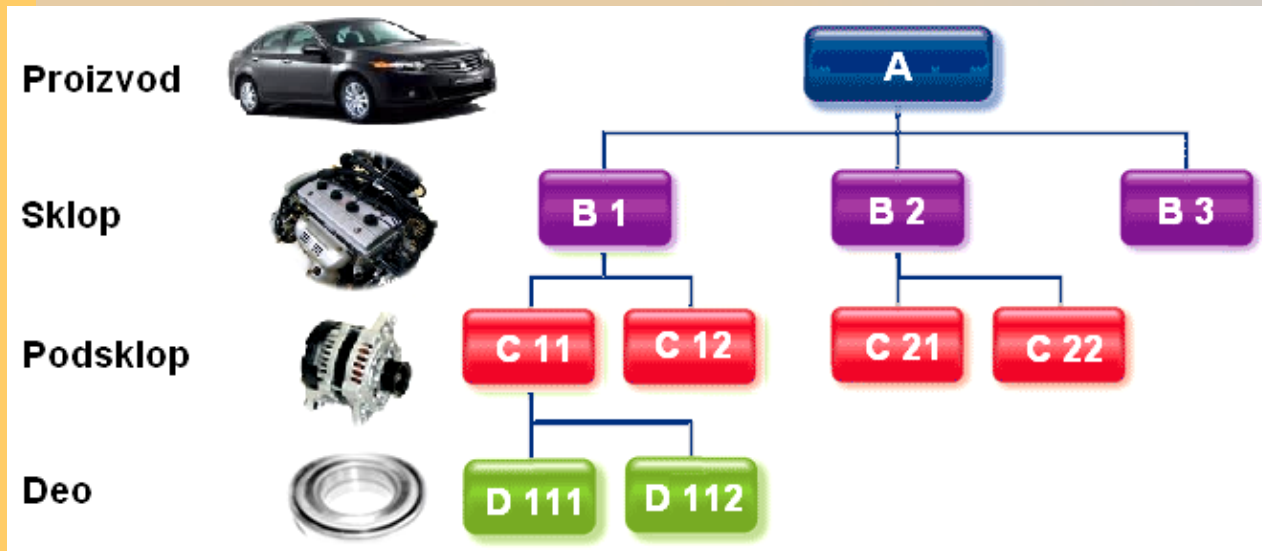
Struktura proizvodnje

Proizvod

- ★ **Proizvod** je sve što se na tržištu može ponuditi u svrhu zadovoljenja potreba i želja potrošača ili korisnika. Stoga se pod proizvodom smatra svaka korisna roba ili usluga.
- ★ Proizvod karakteriše njegova suština, vrednost i karakteristike.

Bitna odlika proizvoda je i njegova **funkcionalna struktura**:

- ★ **Sklop** ➤ Skup više podsklopova i/ili elementarnih delova koji čine zaokruženu celinu.
- ★ **Podsklop** ➤ Skup više delova koji predstavljaju jednu funkcionalnu celinu.
- ★ **Deo** ➤ Inicijalni elementarni deo koji se dalje više ne rastavlja .

UVODNO RAZMATRANJE

Tehnologija proizvodnje

Tehnologija

- ★ Naša civilizacija svoj današnji izgled duguje napretku tehnike i tehnologije i sposobnosti inženjera da omoguće njihovu primenu u različitim oblastima društvenog života.
- ★ *Tehnika* podrazumeva sredstva rada, postupci obrade i svrsishodna znanja kojima se predmet obrade pretvara u proizvod.
- ★ *Tehnologija* definiše naučna disciplina koja proučava razvoj i upotrebu sredstava i procesa proizvodnje radi dobijanja društveno korisnog proizvoda .

Tehnologija mašinogradnje:

- ★ Ova tehnologija proučava problematiku dobijanja mašinskih materijala i postupke njihove prerade u poluproizvode ili proizvode.

Tehnologiju mašinogradnje čine:

- ★ Tehnologija materijala.
- ★ Tehnologija termičke obrade.
- ★ Tehnologija obrade.
- ★ Tehnologija montaže

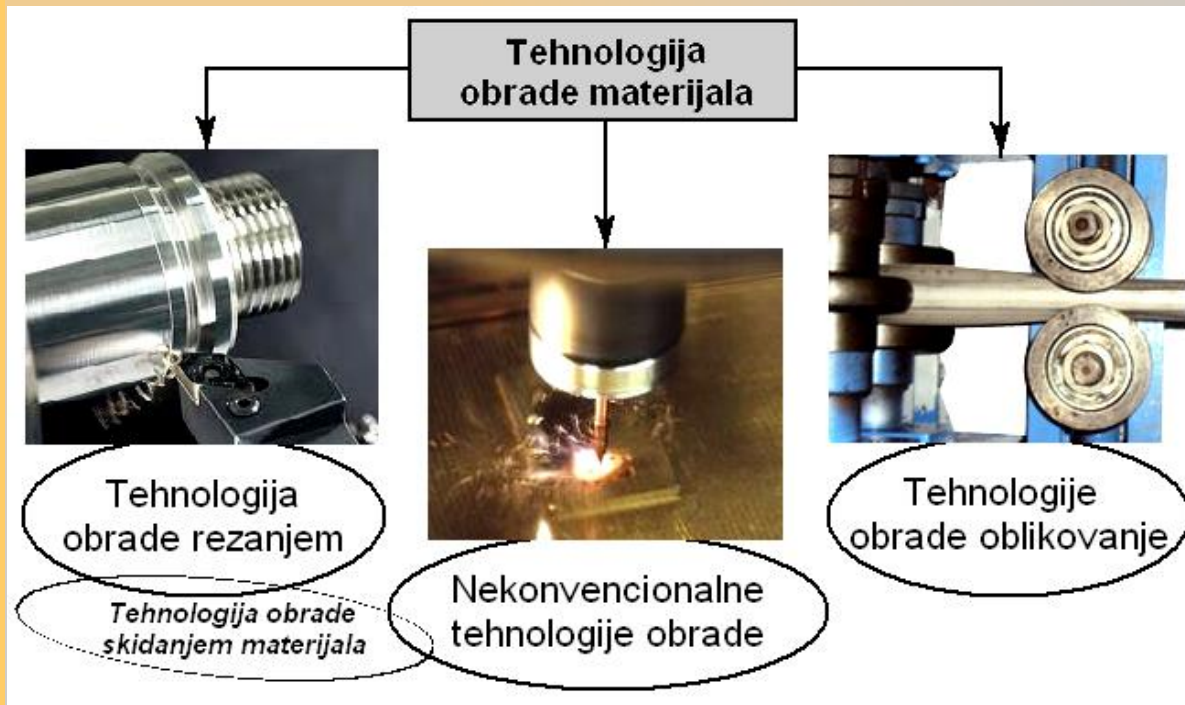

UVODNO RAZMATRANJE

Tehnologija proizvodnje

Tehnologija obrade materijala

- ★ Obuhvata postupke čiji je osnovni cilj izrada mašinskih delova promenom oblika i dimenzija pripremkom nekom vrstom mašinske obrade, sa uklanjanjem ili bez uklanjanja viška materijala.

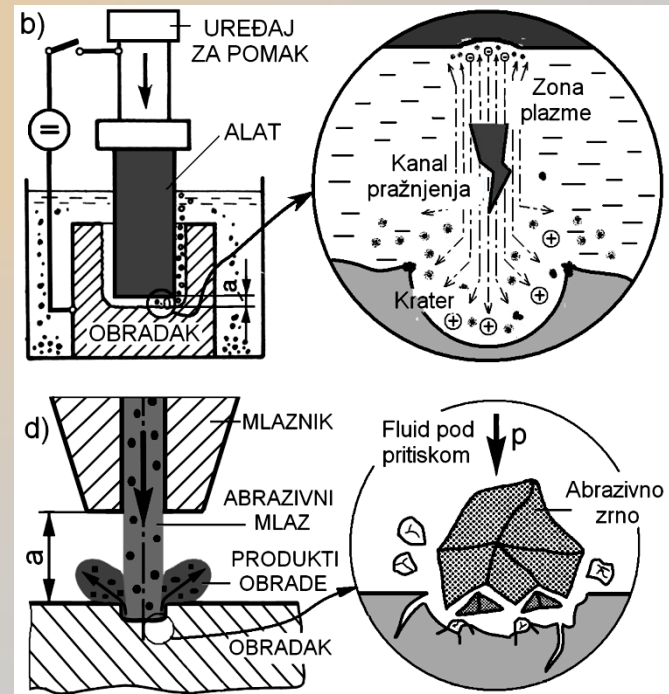
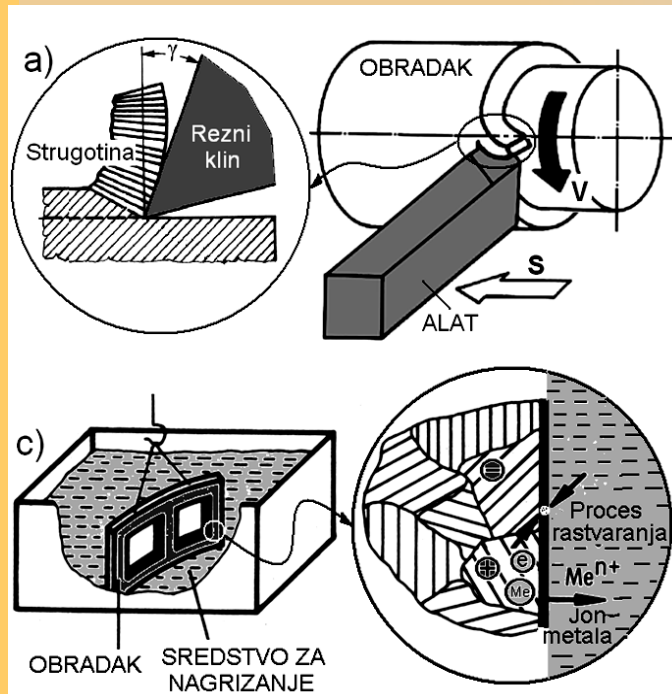

UVODNO RAZMATRANJE

Tehnologija proizvodnje

Tehnologija obrade skidanjem materijala

- ★ **Konvencionalni i nekonvencionalni postupci** oblikovanja radnih predmeta odstranjivanjem dela materijala.
- ★ **Osnovni mehanizmi** procesa obrade skidanjem materijala: a) *rezanje*; b) *topljenje*; c) *rastvaranje*; d) *razaranje*

UVODNO RAZMATRANJE

Tehnologija proizvodnje

Značaj tehnologije obrade skidanjem materijala

- ★ visok stepen **fleksibilnosti** (prilagodljivost raznim serijama i tipovima proizvodnje);
- ★ mogućnost maksimalnog **iskorišćenja unutrašnjih rezervi** proizvodnog sistema;
- ★ **izvođenje grube i završne obrade** na istom radnom mestu;
- ★ **visoka tačnost** izrade (mere, oblik i položaj) i **kvalitet obrade** (hrapavost obrađene površine i stanje površinskog sloja);
- ★ zavidna **produktivnost i ekonomičnost** proizvodnje;
- ★ **minimalno vreme izrade** proizvoda, zanemarljiv broj škarta, niska stopa utroška sredstava rada i sl.;
- ★ organizacija proizvodnje sa **minimalnim skladišnim prostorom**;
- ★ pogodnost za **izvođenje velikog broja različitih proizvodnih zahvata** na jednom obradnom sistemu;
- ★ sposobnost **obrade složenih geometrijskih oblika**, mikrodimenzija, teško obradljivih materijala i specifičnih proizvodnih operacija;
- ★ mogućnost visoke **automatizacije** (CNC upravljanje, robotizacija, monitoring i dr.) i integracije (CAD/CAPP/CAM/CAQ postupci i CIM sistemi) proizvodnog procesa;
- ★ **poboljšanje uslova rada** sa stanovišta zaštite radnika i životne sredine itd.

UVODNO RAZMATRANJE

Tehnologija proizvodnje

Pravci daljeg razvoja

- ★ Razvoj i implementacija novih prilaza u tehnologiji obrade skidanjem materijala označava se kao *inovacione tehnologije*.

